אבל תחת רגליו טהורה

רבי יוסי אומר *הסוס מטמא על ידיו החמור על רגליו שמשענת הסוס על ידיו וחמור על רגליו ואמאי, הא קא מסייע בהדי הדדי, לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא *ר' אליעזר אומר *רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה, רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה רואין: כל שאילו ינטל הכלי ותינטל האבן יכול לעמוד על רגלו אחת עבודתו כשרה ואם לאו, עבודתו פסולה ואמאי הא קא מסייע בהדי הדדי, לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש אמר רבינא אף אנן נמי תנינא *קיבל בימין ושמאל מסייעתו, עבודתו כשרה ואמאי הא קא מסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש ש"מ: אמר מר זה יכול וזה יכול ר"מ מחייב איבעיא להו בעינן שיעור לזה ושיעור לזה או דילמא שיעור אחד לכולם? רב חסדא ורב המנונא חד אמר שיעור לזה ושיעור לזה וחד אמר שיעור אחד לכולן אמר רב פפא משמיה דרבא אף אנן נמי תנינא היה יושב על גבי מטה וארבע טליות תחת ארבע רגלי המטה טמאות מפני שאין יכולה לעמוד על שלש ואמאי ליבעי שיעור זיבה לזה ושיעור זיבה לזה, לאו משום דאמרינן שיעור אחד לכולן, אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא *צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חייב, נעלו שנים פטורין, לא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבים ואמאי, ליבעי שיעור צידה לזה ושיעור צידה לזה לאו משום דאמרינן שיעור אחד לכולם, אמר רבינא אף אנן נמי תנינא *השותפין שגנבו וטבחו חייבין ואמאי, ליבעי שיעור טביחה לזה ושיעור טביחה לזה, לאו משום דאמרינן שיעור אחד לכולם, ואמר רב אשי אף אנן נמי תנינא שנים שהוציאו קנה של גרדי חייבין ואמאי ליבעי שיעור הוצאה לזה ושיעור הוצאה לזה, לאו משום דאמרי' שיעור א' לכולם, א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי דילמא דאית ביה כדי לבשל ביצה קלה לזה וביצה קלה לזה? א"כ לישמעינן קנה דעלמא מ"ש דגרדי? דילמא דאית בי' כדי לארוג מפה לזה וכדי לארוג מפה לזה? אלא מהא ליכא למשמע מינה, תני תנא קמיה דרב נחמן שנים שהוציאו קנה של גרדי פטורין ורבי שמעון מחייב *כלפי לייא? אלא אימא חייבין ור"ש פוטר:

זה אינו יכול וזה אינו יכול ר"מ מחייב

מתני' *המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו, *) את החי במטה פטור אף על המטה, שהמטה טפלה לו; *את המת במטה חייב וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב *ורבי שמעון פוטר: **גמ'** ת"ר המוציא אוכלין כשיעור, אם בכלי, חייב על האוכלין ופטור על הכלי ואם היה כלי צריך לו חייב אף על הכלי שמע מינה אוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שתים? אמר רב ששת הבא במאי עסקינן כגון

ששגג

דהוי מלאכה שאין צריכה לגופה

*) לקמן קמא: עירובין לג:

הסוס מטמא בידיו · אם הזב רוכב עליו וטלית תחת אחת מידיו של סוס טמאה אבל תחת רגליו טהורה שאין משענתו על רגליו והא דתנן לעיל ד' טליות תחת רגלי הבהמה טהורות לא כרבי יוסי: **כשן העומד** · על גבי כלי או אבן או שום דבר החוצץ בינו לבין הרצפה ועבד, עבודתו פסולה דכתיב ושרת ככל אחיו הלוים העומדים שתהא עמידתו כשאר אחיו ותנא דבי ר' ישמעאל הואיל ורצפה מקודשת וכלי שרת מקודשין כו' בזבחים: **שמאל** פסולה לעבודה כדאמר בפ"ק דחולין (דף כב·) כל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין: **שיעור לזה** · גרוגרת אם אוכל הוא: **שיעור זיבה** · שיכביד רובו עליו וצריך להיות כאן ד' זבים: **נעל אחד בפניו** · זו היא צידתו: **נעלו שנים פטורין** · ור' יהודה הוא דפטר בשניהם יכולין: **שיעור** · צידת צבי לכל אחד ואחד אלא שמע מינה שיעור אחד לכולן, ומדר' יהודה נשמע לר' מאיר בשניהן יכולים דבהא לא פליגי: **חייבין בשלם** · תשלומי ד' וה': **קנה גרדי** · אורחא דמילתא והוא העולה ויורד בשתי: **קנה דעלמא** · שאינו עומד אלא להסקה דהוי שיעורו כעלים דאינו הוי שיעורו כדי אריגה: **כלפי לייא** · כלפי היכא נהפך דבר זה הא רבי שמעון הוא דפטר שנים שהוציאוהו: **מתני' את החי במטה** · וחי לא מיחייב על הוצאתו דהוא מקיל עצמו ונושא עצמו: **וכן כזית מן המת** · חייב אם הוציא דהוציא ומטמא הוצאה חשובה היא להציל עצמו מן הטומאה: **ור' שמעון פוטר** · אפילו במת שלם דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה וכל מלאכה שאינה צריכה (לגופה) אלא לסלקה מעליו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דברטט לא בעא ליה ולא היה צריך לה הלכך לאו מלאכת מחשבת היא לר' שמעון: **גמ' ופטור על הכלי** · שהיא טפילה לאוכל: **ואם היה צריך לכלי** · להשתמש בו תשמיש אחר מקום שמוליכו שם: **חייב** · על כל אחד ואחד כי היכי דמיחייב ליה תרתי אתרתי אזהרות בהעלם אחד:

ששגג

שמשענת הסוס על ידיו · הכי תנן לה במס' זבים פ"ד (מ"ו:ה"ז) היה רוכב על גבי בהמה וארבע טליות תחת רגלי בהמה טהורות מפני שיכולה לעמוד על שלש היתה טלית אחת תחת שתי ידים תחת שתי רגלים תחת יד ורגל טמאה רבי יוסי אומר הסוס מטמא בידיו כו' ונראה לר"י דרבי יוסי לא פליג אלא ארישא אבל אסיפא דקתני תחת שתי רגלים טמאה לא פליג דאף על גב דמשענת הסוס על ידיו דבר פשוט הוא דבלא שתי רגליו לא היה יכול לעמוד קשה לר"י מה ראה רב פפי להביא מסיפא ולא מייתי מרישא ממילתייהו דרבנן כדאייתי לעיל ואומר ר"י דמשום דמרישא איכא לדחויי כדבעי למימר לעיל שאני הכא דעקרה לגמרי אבל אר' יוסי ליכא למידחי דטעמיה משום דעקרה דא"כ לא יטמא הסוס אפילו בידיו, דפשיטא כמי דעקרה להו: **ויכול** לעמוד על רגלו אחת עבודתו כשרה ואם לאו פסולה · *מהכא ליכא למיפשט דמין במינו חוצץ דאבן הוא ממין הרצפה ומין בשאינו מינו (א) חוצץ דכלי אינו ממין הרצפה ובעיא הוא בפ' הוציאו לו (יומא דף נח·) בהניח סיב בתוך המזרק וקיבל בו את הדם דודאי סיב מבטל ליה אבל כלי ואבן לא מבטל ליה דאבן נתקלים בה ההולכים שם: **אמר** מר זה יכול וזה יכול רבי מאיר מחייב איבעיא להו כו' · תימה לר"ת דאמאי בעי לה אליבא דרבי מאיר ומאי למיבעי בזה אינו יכול וזה אינו יכול אליבא דר"י דקיימא מתני' כוותיה ונראה דגירסא זו טעות וגרסי' "אמר מר זה אינו יכול וזה אינו יכול" ואומר ר"י דאין למחוק הספרים משום זה, דהא דלא נקט "זה אינו יכול כו'" משום דאין רגילות באין יכול שלא יהא בו שיעור לכל א', ועל גי' ר"ת קשה לר"י דמאן דבעי שיעור לזה ולזה אמאי לא שמיע ליה מתני' דמייתי, בסמוך לא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבין, אבל לגיר' הספרים דפליגי בזה יכול וזה יכול איכא למימר דבאין יכול מודו כולהו דשיעור אחד לכולן, ומאן דמייתי סייעתא מצבי שנכנס לבית אין נראה לו לחלק בין שניהם יכולין לאין יכולין, ומיהו °לגי' ר"ת איכא למימר דמאן דבעי שיעור לכל אחד יאמר דצבי שנכנס לאו דוקא אחד אלא כלומר שנים: **ואמאי** ליבעי שיעור טביחה כו' · אבל מגנבו דרישא לא מצי למיפרך דהתם לא בעי שיעור, דתשלומי כפל נוהג °בכל דבר, ובכל שהוא: **דילמא** דאית ביה כדי לארוג מפה לזה כו' · והא דלא נקט קנה דעלמא לאשמעינן דאע"ג דאין רגילות לארוג שתי מפות בקנה אחד אם יש שיעור לארוג מפה לזה ולזה חייב: **אלא** אימא חייבין ור' שמעון פוטר · ובקנה כבד דה"ל זה אינו יכול וזה אינו יכול: *) **ששגג** על האוכלין והזיד על הכלי · וחייב על הכלי היינו סקילה כפי' רש"י ורבינו שמואל קשה לו לאוקמי ברייתא בחיוב סקילה דבכל דוכתא איירי בחיוב חטאת והגיה הגירסא כגון ששגג על הכלים והזיד על האוכלין ולא התרו בו דליכא באוכלין לא סקילה ולא חטאת ועל הכלי חייב חטאת ואין נראה לר"י לא פי' הקונטרס ולא פי' רשב"ם דכשהזיד באחד אינו חייב חטאת על השני ששגג בו דלא שב מידיעתו הוא כיון שהזיד באחד מהן ונראה דהשתא דמוקי בהזיד בכלי איירי הכל לענין סקילה וה"פ דברייתא המוציא אוכלין כשיעור בכלי חייב סקילה על האוכלין כגון שהתרו בו על האוכלין ופטור על הכלי אם התרו בו משום כלי ואם היה צריך לכלי חייב סקילה אף אם התרו בו משום כלי ופריך והא אף על הכלי קתני משמע דחייב שתים:

ובפלוגתא

רבינו חננאל

קומתם עשר אמות צא מהם שש אמות ושני שלישי אמה שארהמזבח נשתייר ג' אמות ושליש שהן כ"ז טפחים היינו דקא אשתכח דקאמידלי טובא ואי [בעית] אימא מארון דאמר מר ארון' וכפרת טפח ובדיםלמעל' משליש העליון נשתייר מכתפי לוים ועד סוף ארון פחות מי' טפחים ואפילו אין אנו למידין לטבחן של לוים שהוא עשר אמות אלא אמרינן קומתו מן כתיפו למטה ג' אמות שהן י"ח טפחים צא מהן ו' טפחים ושני שלישים לשני שלישי ארון שלמטה נמצא המשוי למעלה מי"א טפחים ושליש ומקשינן למה לי דקא יליף לקומות הלוים מן קומת מזבח דאתי בהקישא ובגזירה שוה כדמפרש לעילא. נגמר מן משה רבינו דאמ' רב משה רבינו פירש את האהל והוא על ראש עשר אמות ומפרקינן דלמא שאני משה דאמר מר אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ואיכא למימר שאין שאר הלוים כמוהו לכך אצטריכנן למילף לשאר לוים. המוציא משוי על ראשו פטור כלישנא בתרא דאפילו אחד מבני הוצל: המתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור שנתכוין לשמירה מעולה ועלתה בידו שמירה פחותה לאחריו ובא לפניו שנתכוין לשמירה פחותה ועלתה בידו שמירה מעולה כדרכה ולאו כדסליק אדעתא דר' אלעזר דמי ששנה זו לא שנה זו [ודיוקא דקא קשיא] דמדתנן לפניו ובא לאחריו פטור דייקינן שאם נתכוין לאחריו ובא לאחריו חייב ומדתנן סיפא לאחריו ובא לפניו חייב איכא למידק לאחריו ובא לאחריו פטור ואסתברא ליה לר' אלעזר מי ששנה זו לא שנה זו האי נמי לא קם אלא כרב אשי דלא מיבעיא קאמר לא מיבעיא לאחריו ובא לאחריו [דחייב דאיתעבדא] מחשבתו אלא אפילו לאחריו ובא לו לפניו דלא איתעבדא מחשבתו גם כן חייב ומסקינן לאחריו [ובא לאחריו] דברי הכל היא וכי פליגי רבי יהודה ורבנן בפונדתו ופיה למטה מר מדמי לה לאחריו ובא לאחריו דלאו שמירה מעלההיא חייב ומר מדמי לאחר ידו פטור והלכתא כרבנן. ואשה החוגרת בסינר ומתתה ביה מידעם אפילו נתכוונה לפניה וחזרה לאחריה חייבת שכן ראוי להיות חוזר וקיי"ל כל באמת הל"מ · ולבלרי מלכות חתרין בסינר ותולין פתקן במתניהם פעמים שבאין לפנים ופעמים שבאין לאחור ואי אכפת להון [חייב]: ולענין שנים שהוציאו כבר דתנן פטורים ואם לא יכול אחד להוציא והוציאו שנים חייבים ור' שמעון פוטר את בעסק שנים שהוציאו תלתא גווני כל אחד מהן יכול לבדו להוציא אלא שהוציאוהו שנים ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרים זה אינו יכול וזה אינו יכול וכשנתחברין שניהם יכולין ר' מאיר ור' יהודה מחייבין ור' שמעון פוטר אחד אינו יכול דברי הכל חייב. ותלמודא דשנים שעשו פטורין בעשותה את כולה ולא בעושה מקצתה הא כיצד בזמן שכל אחד מהן יכול כגון לגוז בטלנו ושביטה בכרכר וכתיבה בקולמס במגרגא בעלמא שכל אחד ואחד יכול ואם עשו שנים פטורין אבל כגון הוצאת עיגול של דבילה דטעאי יקירא הוא או קורה דטעאי יקירא היא דכל חד באפי נפשיה לא מצי ביה ושניהם מצי ביה ר' יהודה מחייב ור' שמעון פוטר וקא מיפלגי בהאי קרא ואם נפש אחת תחטא בשגגה בעשותה. ר"ש סבר תלתא מיעוטא כתיבי נפש אחת בעשותה חד למעוטי זה עוקר וזה מניח כגון פשט העני את ידו לפנים ונתן בעה"ב לתוכה והוציא וחד למעוטי זה יכול וזה אינו יכול ור' יהודה סבר זה אינו יכול וזה אינו יכול לא איסעם ומיעוטא שלישי לאפוקי יחיד שעשה בהוראת ב"ד

כג א מיי' פ"ה מהל' ביאת המקדש הל' יח:
כד ב ג מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה טו:
כה ד מיי' פ"ב מהל' גניבה הל' יד סמג עשין עא:
כו ה מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה כח:
כז ו מיי' שם הל' יח:

זבין פ"ד מ"ו [ע"ש בגירסא מהופך ועי' תוי"ט]

זבחים כד.

[תוספתא דזבחים פ"א]

(*) עי' תוס' והרשב"א

לקמן קז.

ב"ק עח: [ע"ש ומנות ליישב] ב"מ ח. ע"ש]

[עי' פירש"י בפסחים ס: ועמ"ש בגמ' לקמן קכו.]

[פתוס' לקמן לד. ד"ה את]

[עי' תוס' לקמן לד. ד"ה ר"ש]

שייך לדף צג.

הגהות הגר"א

[א] גמ' הסוס מטמא על ידיו החמור כו'. נ"ל להיפך (וכמ"ש במתני' דזבים ועי' בח"ר שם):

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ויכול וכו' ומין בשאינו מינו חוצץ דכלי שאינו מין כרלפה הוא דבעיא כו'

נושא
זה יכול
וזה יכול
ר"מ מחייב
א) שיעור לזה
ושיעור לזה
או-
ב) שיעור א'
לכולם
מבנה
מקורות
שמלמדים
דין ב' שיעור א'
לכולם

מבנה
דחית הוכחה
שהביא ר' אשי

נושא
הוצאת דברים
תוך כלים

רב נסים גאון

בת"כ [סוף פ' מצורע] אשר ישב עליו עד שינשא רובו עליו: **המוציא** אוכלים פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפילה לו. בגמ' דבני מערבא גרסי הא דאת אמר בצריכין לכלים כגון אלין תותיא אבל אם אינן צריכין

גליון הש"ס תוס' ד"ה אמר מר. ומיהו לגי' ר"ת. ק"ל הא ע"כ גם לסברי' ז"ל כן דהא"כ יקשה למאן דפשט מד' טליות דתחת רגלי המטה והא"כ ס"ל דאין לחלק בין ז"י וז"י לזה י"י וזה א"י א"כ מאי פשיט בדרך דמיון שבת לטומאה וממציאין דהכין אמאי לא פשיט בפשיטות יותר ממתני' דמסכתין ומדין שבת עצמו מהא דלא יכול אחד לנעול ונעלו שנים א"ע דמסכית י"ל דנכנסו שנים וא"כ מה קושיא לר"י על גירסת ר"ת הא גם לשיטתיה צ"ל כן דיש לאוקמה בנכנסו שנים וצ"ע: תוס' ד"ה ואמאי ליבעי וכו' ובכל דבר ובכל שהוא. עיין בב"ק דף סג. ע"א תוס' ד"ה דבר שאין מסוים וצ"ע: